

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Стрімкий розвиток інтеграційних процесів, зростання взаємозалежності економік різних країн, інтенсивний перехід до економіки інноваційного типу, врахування впливу внутрішніх і зовнішніх чинників та відповідних тенденцій при формуванні конкурентоспроможного національного потенціалу є особливістю сучасного етапу розвитку світового господарства та підприємництва зокрема.

Ефективна діяльність підприємств є джерелом економічного зростання, що забезпечує зайнятість в країні та безпосередньо впливає на підвищення рівня якості життя населення.

Посилення конкурентної боротьби на внутрішніх і зовнішніх ринках, виникнення нових її форм, диференціація попиту споживачів вимагають пошуку нових напрямків формування конкурентних переваг вітчизняних підприємств в умовах глобалізації [1].

Глобальне дослідження Doing Business-2017, що публікується Світовим банком, висвітлює рейтинг щодо створених у країнах світу умов для ведення бізнесу. Рейтинг охоплює 190 країн і умови ведення бізнесу в них.

Україна у глобальному рейтингу країн світу за показником економічної конкурентоспроможності у 2017 році посіла 85-е місце серед 138 країн світу (у попередньому рейтингу займала 79-у позицію). Згідно із дослідженнями негативними факторами для ведення бізнесу у нашій країні визначено: політичну нестабільність, корупцію, неефективну державну політику, часту зміну урядів, інфляцію, високі податкові ставки, складність податкового законодавства, регулювання валютного ринку, невідповідну якість інфраструктури, недостатню здатність до інновацій, погану етику робочої сили, низьку якість охорони здоров'я та ін. [2].

Важливою складовою стимулювання розвитку підприємництва в Україні є державна політика: спрощення процедур започаткування та ведення бізнесу, формування сприятливих умов для успішного розвитку національного підприємництва в перспективі.

В сучасних умовах, незважаючи на складну соціально-економічну ситуацію в країні, значний вплив на стабілізацію та відновлення національної економіки має підприємницький сектор, особливо в частині малого та середнього бізнесу.

У розвинутих європейських країнах малі та середні підприємства становлять понад 90% усіх підприємств та забезпечують робочими місцями близько 70% зайнятого населення ЄС, їх внесок у додану вартість за витратами виробництва досягає 60% [3].

Динаміка структури суб'єктів господарювання за їх розмірами в Україні представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

Показники структурної статистики суб'єктів підприємництва
за розмірами [4]

Рік	2010	2013	2014	2015	2016
Загальна кількість	2183928	1722070	1932161	1974318	1865530
Великі	587	659	497	423	383
у % до загальної кількості суб'єктів	0,03	0,04	0,03	0,02	0,02
Середні	20983	20983	15906	15203	14832
у % до загальної кількості суб'єктів	0,96	1,22	0,82	0,77	0,80
Малі	357241	373809	324598	327814	291154
у % до загальної кількості суб'єктів	16,36	21,71	16,80	16,60	15,61
Фізичні особи-підприємці	1805118	1325925	1591160	1630878	1559161
у % до загальної кількості суб'єктів	82,65	77,00	82,35	82,60	83,58

Аналізуючи статистичні показники по суб'єктах підприємництва за період 2010-2016 роки, слід відмітити, що починаючи з 2014 року в Україні почала зменшуватись загальна кількість суб'єктів господарювання, значно зменшилась і кількість великих, середніх та малих підприємств. Основна питома вага припадає на ФОП – 80-90%; малі підприємства – 15-16%; середні – близько 1%; великих – 0,02-0,04%. В цілому в сфері малого та середнього підприємництва з урахуванням ФОП зайнято близько 40% зайнятого населення працездатного віку [4].

Найбільше підприємств, що припинили свою діяльність у 2017 році функціонувало у Київській, Харківській та Дніпропетровській областях. Закриваються підприємства, що займалися роздрібною та оптовою торгівлею, складських та транспортних послуг, що пов'язано в першу чергу із змінами у законодавстві щодо роботи фізичних осіб-підприємців.

За даними сервісу моніторингу реєстраційних даних українських компаній OpenDataBot, з грудня 2016 року по січень 2017 року у країні припинили діяльність близько 129 тисячі СПД-фізосіб.

Економіка розвинених країн базується в основному на малому та середньому бізнесі, їх частка у ВВП багатьох європейських країн перевищує 50% (Італія – 70%, Німеччина – 60%, Франція – 52%), в Польща – 47% ВВП, а в Росія та Білорусь – 22% та 23% відповідно. В Україні мале підприємництво знаходиться лише на етапі становлення (12-14% ВВП) та потребує значної підтримки [5].

В розвинених країнах малі і середні підприємництва мають найбільшу частку за ступенем фінансової підтримки, популярним заходом державної підтримки малого і середнього підприємництва практично у всіх країнах виступає надання державних гарантій за кредитами малому і середньому бізнесу.

Розвитку вітчизняного підприємництва перешкоджають ряд проблем: недостатнє фінансування програм підтримки і розвитку підприємництва; відсутність ефективно функціонуючої системи взаємодії великого та малого підприємництва на місцевому (регіональному) рівні; нерівномірність розташування та розвитку малого підприємництва у регіонах України, що обумовлено загальною економічною ситуацією [6,7].

Глобалізаційні та світові інтеграційні процеси змінюють акценти в конкурентній боротьбі в сторону зростання та розвитку, але більшість вітчизняних підприємств не готові вести активну конкурентну боротьбу на висококонкурентних світових ринках, необхідно формувати потенціал конкурентоспроможного розвитку національного підприємницького сектору та пропонувати шляхи для його зростання.

Для забезпечення ефективного розвитку підприємств та підвищення рівня їх конкурентоспроможності важливим є вирішення наступних проблем: удосконалення законодавчої та нормативної бази, що регламентує діяльність підприємств; стримання інфляції; припинення девальвації національної валюти; подолання корупції; зміцнення фінансово-кредитного забезпечення підприємництва; спрощення правил та процедур щодо їх створення та ін.

Відновлення економіки та її поступове зростання має ґрунтуватись на розбудові високотехнологічного підприємницького сектору та підвищення його конкурентоспроможності на європейському та глобальному ринках [1]. Пріоритетними напрямками для уряду країни мають стати стимулювання інноваційної активності підприємницького сектору, формування сприятливого нормативно-правового середовища та інноваційно-інвестиційного клімату, впровадження європейських підходів до розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. Втілення цієї політики має здійснюватися цілеспрямовано, системно та послідовно в комплексі національної інноваційної системи.

Список використаної літератури:

1. Причепя І.В. Проблеми конкурентоспроможного розвитку підприємництва в Україні за сучасних умов / Причепя І.В., Мещерякова Т.К. // Розвиток підприємництва в Україні : теорія, методологія та практика: колективна монографія / Під ред. проф. Непочатенко. – Умань. – 2017. – 244 с.
2. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2016-2017 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-1>
3. Концепція державної економічної програми розвитку малого і середнього підприємництва на період до 2020 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу : lis.gov.ua/.../artide/.../Prockt_Konceptii'_do_2020_roku.doc.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Турчак В.В. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні[Текст] / В.В. Турчак // Молодий вчений. – 2013. - №1 (01). – С. 39-44.
6. Тимченко О.І. Проблеми та перспективи розвитку малого підприємництва в регіонах України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4135>
7. Папп В. В. Сучасний стан і тенденції розвитку малого підприємництва в Україні[Текст] / В.В. Папп // Бізнесінформ. – 2013. - №6. – С. 160-164.